

Kommittédirektiv

Underhållsansvaret för vissa
renskötselanläggningar

Dir.
2010:70

Beslut vid regeringssammanträde den 17 juni 2010

Sammanfattning

En särskild utredare ska

- göra en genomgång av behovet av att behålla de renskötsel-anläggningar på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen som Samefonden har underhållsansvaret för,
- i de fall anläggningen bör behållas, inleda förhandlingar med berörd sameby om övertagande av underhållsansvaret,
- i de fall samebyn inte vill överta underhållsansvaret för anläggningen, överväga om den bör rivas om inte anläggningen behövs för allmänna ändamål och i sådana fall lämna förslag till hur det fortsatta underhållet bör finansieras.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2011.

Bakgrund

Länsstyrelserna är ägare, huvudman, förvaltare, tillsynsansvarig eller underhållsansvarig för ett stort antal anläggningar på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Anläggningarna har i de flesta fall uppförts som s.k. beredskapsarbeten från början av 1950-talet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 februari 1972 tillkallades sakkunniga med uppdrag att förhandla med

landets samebyar om övertagande av underhållsansvaret för vissa renskötselanläggningar. De sakkunniga, som antog namnet Förhandlingsgruppen för renskötselanläggningar, redovisade uppdraget i fem delrapporter mellan åren 1975 och 1978. Vissa anläggningar som samebyarna inte ville ta emot eller som förhandlingsgruppen bedömde att staten fortsatt borde vara ägare till eller huvudman för, föreslogs underhållas med medel från Samefonden. Det var främst fråga om byskiljande stängsel, stugor, slakterier, vägar, båthus och bryggor och som till största delen användes i renskötseln. Storleken på det årliga underhållet fastställdes som en procentsats av anläggningarnas anskaffningsvärde. Styrelsen för Samefonden åtog sig genom beslut den 24 maj 1983 att finansiera underhållet av dessa anläggningar. Länsstyrelsen ansöker därför årligen hos styrelsen för Samefonden om en ram för underhållet. Länsstyrelsen beslutar sedan hur de beviljade medlen ska användas.

Kostnader för underhåll av anläggningarna

Kostnaden för det årliga underhållet beräknades till 2 procent av återanskaffningskostnaden för anläggningarna. Styrelsen för Samefonden beviljade för åren 2007 och 2008 totalt närmare 3,2 miljoner kronor per år för underhållet, vilket understiger kostnaden för det årliga underhållet. För 2009 yrkade länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att totalt närmare 5,7 miljoner kronor skulle få användas, vilket enligt de motsvarade de verkliga underhållskostnaderna. Styrelsen för Samefonden beviljade för 2009, med åberopande av medelsbrist till följd av den allmänna nedgången på börsen, totalt knappt 2 miljoner kronor för underhållet.

Samefondens inkomster

Samefondens inkomster består huvudsakligen av avgifter för upplåtelser av nyttjanderätt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Enligt 34 § rennäringslagen (1971:437) ska nämligen hälften av upplåtelseavgifterna tillfalla berörd sameby och den andra hälften Samefonden. Regeringen beslutar för varje år det högsta belopp som styrelsen för Same-

fonden får disponera ur fonden för den med fondmedel finansierade verksamheten. Detta belopp har under senare år varit 8,2 miljoner kronor, vilket ungefär motsvarar fondens inkomster.

Rennäringspolitiska kommitténs förslag

Rennäringspolitiska kommittén föreslog i betänkandet En ny rennäringspolitik – öppna samebyar och samverkan med andra markanvändare (SOU 2001:101) bland annat att samtliga intrångsersättningar bör tillfalla berörd sameby och inte som nu delas mellan samebyn och Samefonden. Detta skulle innebära att Samefondens inkomster minskar. En genomgång borde enligt utredningen därför göras av de anläggningar som Samefonden enligt åtagandet underhåller med målsättningen att underhållsansvaret förs över till staten eller samebyn.

Utredningsbehov

Någon genomgång av behovet av att behålla de anläggningar som Samefonden har underhållsansvar för har inte skett sedan styrelsen för Samefonden åtog sig ansvaret 1983. Länsstyrelserna bedömer de verkliga underhållskostnaderna till närmare 5,7 miljoner kronor per år. Detta motsvarar nästan 70 procent av det belopp som står till fondstyrelsens disposition för bidragsgivning för olika ändamål. Det bör av dessa skäl ske en genomgång av Samefondens underhållsansvar för anläggningarna ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen.

Uppdraget

En särskild utredare ska göra en genomgång av vilka av de renskötsel­anläggningar på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen som Samefonden har det finansiella underhållsansvaret för som behövs. Finner utredaren att anläggningen bör behållas ska utredaren förhandla med berörd sameby om övertagande av underhållsansvaret. Vill samebyn inte överta

underhållsansvaret för anläggningen bör den rivas om inte anläggningen behövs för allmänna ändamål. Utredaren ska i sådana fall lämna förslag till hur det fortsatta underhållet bör finansieras.

Förslagen ska vara i överensstämmelse med regeringens ambition om en generell regelförenkling.

En konsekvensbedömning ska göras för samtliga förslag. I bedömningen ska det, utöver de statsfinansiella konsekvenserna, också särskilt redovisas konsekvenser för företagen. Förslag ska utformas så att företagens administrativa kostnader hålls så låga som möjligt. För de förslag som har statsfinansiella effekter ska utredaren även lämna förslag till finansiering.

Utredaren ska samråda med länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Sametinget och andra berörda myndigheter samt Svenska Samernas Riksförbund och andra berörda organisationer.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2011.

(Jordbruksdepartementet)